

BUDUJEMY POLSKĘ

BILANS WYKORZYSTANIA FUNDUSZY UE

2 FORUM
FUNDUSZY
EUROPEJSKICH

WARSZAWA
7-8 MAJA

09

BUDUJEMY POLSKĘ

BILANS WYKORZYSTANIA FUNDUSZY UE

Warszawa, maj 2009 r.

Wstęp

Polska to największy plac budowy w Europie. Obecnie w budowie na terenie całego kraju jest 720 km dróg i autostrad. Budowane i modernizowane są mosty oraz linie kolejowe. Powstają oczyszczalnie ścieków, sieci wodociągowe i kanalizacyjne, obiekty edukacyjne, kulturalne i służby zdrowia. Już niebawem rozpoczną się duże inwestycje na polskich lotniskach. W największych polskich miastach uruchomione zostaną nowoczesne parki technologiczne. Nie mogłyby one powstać bez pieniędzy z UE. Dzięki nim budujemy Polskę.

Po 5 latach naszego członkostwa w UE, udowodniliśmy, że jesteśmy skuteczni nie tylko w pozyskiwaniu pieniędzy europejskich, ale przede wszystkim w ich wydatkowaniu. Sukces jest tym większy, że Polska weszła do pierwszej ligi europejskich graczy będąc debiutantem w unijnych strukturach. Dzięki temu, obecnie jesteśmy największym beneficjentem środków unijnych, mając historyczną szansę na wyjątkowy skok w wymiarze cywilizacyjnym, gospodarczym i społecznym.

Od początku działań zmierzających do włączenia Polski do grona państw UE, do naszego kraju płynie szeroki strumień unijnych funduszy, który zasila polską gospodarkę. Zbiorowym wysiłkiem zarówno beneficjentów, jak i administracji państwowej i samorządowej w pełni wykorzystujemy te środki.

Najwięcej funduszy przeznaczyliśmy na infrastrukturę – ogółem ponad 20 mld zł, w tym m.in. na transport (drogi, koleje) ok. 9,5 mld zł oraz inwestycje w ochronę środowiska blisko 5 mld zł. Około 5 mld zł wydaliśmy na szeroko rozumiany rozwój zasobów ludzkich, czyli działania związane z aktywną polityką rynku pracy, przeciwdziałaniem bezrobociu i wykluczeniu społecznemu oraz kształcenie i szkolenia zawodowe. Bezpośrednio do przedsiębiorców, na wsparcie ich działalności trafiło ok. 4 mld zł. Zbliżona kwota przeznaczona została na rozwój obszarów wiejskich, rolnictwo i rybołówstwo.

Obecnie Polska korzysta z kolejnego potężnego, liczącego ponad 67 mld euro, zastrzyku europejskich funduszy. Jest to tym samym największa kwota przy-

znana jakimkolwiek państwu w historii zjednoczonej Europy. Sięgamy po te środki bogatsi o dotychczasowe osiągnięcia i doświadczenia, co pozwala mieć pewność, że podaliśmy temu kolosalnemu wyzwaniu.

Stawiamy sobie coraz bardziej ambitne cele. Po pierwsze, nadrobiliśmy zaległości w wydatkowaniu funduszy przyznanych Polsce w latach 2004–2006. Po drugie, 16 grudnia 2008 roku rząd zaakceptował plan wydawania funduszy europejskich w 2009 roku. Zakłada on pozyskanie co najmniej 16,8 mld zł, co ma wzmocnić polską gospodarkę w dobie spowolnienia gospodarczego. Ten cel został wpisany w Plan Stabilności i Rozwoju.

Tworzona przez ostatni rok machina związana z wdrażaniem funduszy jest już na tyle solidnie przygotowana i dobrze rozpędzona, że z dużym spokojem i optymizmem patrzymy na możliwości wykorzystania tych pieniędzy. Świadczy o tym bieżące tempo wydatkowania, które 3-krotnie przekracza wcześniejsze założenia. W polskiej gospodarce realnie pracuje już 20,4 mld zł, a ilość tych środków dynamicznie rośnie – sama wartość złożonych przez beneficjentów wniosków przekracza już 110 mld zł.

Nabierają rozpędu inwestycje w infrastrukturę i środowisko. Dzięki przyjętym w ostatnim roku rozwiązaniom prawnym proces przygotowania i uruchomienia dużych inwestycji ulegnie znaczącemu skróceniu i uproszczeniu. W rezultacie kolejne 100 mld zł szybciej wesprze realizację kluczowych projektów infrastrukturalnych. Ponadto, warto podkreślić, że 7 mld zł złotych już popłynęło na kompleksowe wsparcie rynku pracy (przeciwdziałanie bezrobociu), a także inwestycje w kapitał intelektualny (w postaci szerokiej oferty stypendiów dla uczniów i studentów). Kolejnych 5 mld zł wspiera przedsiębiorców w tworzeniu fundamentów nowoczesnej i nastawionej na innowacyjność gospodarki opartej na wiedzy.

Niebagatelną rolę funduszy europejskich będziemy mogli docenić w kontekście niepewności na światowych rynkach finansowych. W takiej sytuacji dodatkowe źródło unijnych środków finansowych może okazać się poduszką bezpieczeństwa. Dlatego, m.in. wspólnie z Komisją Europejską, wypracowano szereg rozwiązań, które pomogą nie tylko szybciej wpompować fundusze

w nasz krwiobieg gospodarczy, ale również uprościć związane z tym procedury. Ponadto, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego uruchomiło akcję „Proste Fundusze” – razem z partnerami społecznymi i przedstawicielami przedsiębiorców na bieżąco likwidowane są najbardziej dokuczliwe biurokratyczne bariery.

Ogromna skala zaangażowanych środków, jak i imponująca ilość zrealizowanych projektów – 90 tys. – sprawiają, że wszechobecne już są tablice informujące o dofinansowaniu inwestycji z funduszy unijnych. Stały się one nieodłącznym elementem polskiego krajobrazu i symbolem kolosalnych zmian, które dokonują się na naszych oczach. Jest to przede wszystkim wielki, napawający dumą i radością sukces nas wszystkich.

Razem budujemy Polskę!

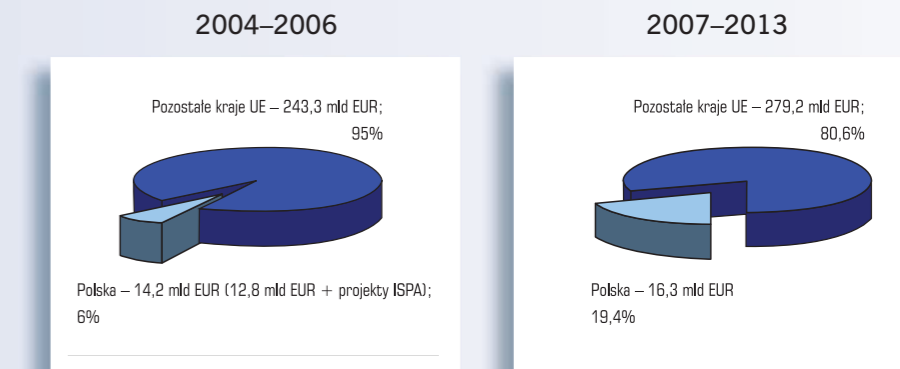
I. POLSKA W EUROPEJSKIEJ EKSTRAKLASIE

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej z dniem 1 maja 2004 r. było bezprecedensowym wydarzeniem w historii naszego kraju we wszystkich wymiarach życia społeczno-gospodarczego. Polska ostatecznie przełamała pozostałości żelaznej kurtyny, która na wiele dziesiątków lat oddzielała nas od krajów, do których w sposób naturalny cywilizacyjnie przynależeliśmy od zawsze. Dziś Polska jest liczącym się graczem na europejskiej scenie politycznej oraz gospodarczej.

Unia Europejska w ramach prowadzonej przez siebie polityki spójności udostępniła Polsce ogromne środki na modernizację gospodarki oraz rozwój kapitału ludzkiego. Środki te przyczyniają się do podniesienia naszej międzynarodowej konkurencyjności, co w warunkach globalizacji nabiera szczególnego znaczenia nie tylko w wymiarze europejskim, ale i światowym.

Skala i zakres interwencji funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w Polsce są ogromne, stanowiąc zarazem wielką szansę i wyzwanie dla polskich beneficjentów i administracji. W ramach programów operacyjnych na lata 2004–2006 oraz 2007–2013 UE przyznała Polsce odpowiednio: 12,8 mld EUR (8,6 mld EUR z funduszy strukturalnych i 4,2 mld EUR z Funduszu Spójności¹) oraz 67,3 mld EUR. Wartość dostępnej alokacji na lata 2004–2006 stanowi 6 proc. wszystkich środków w ramach Polityki Spójności UE na lata 2000–2006 oraz blisko połowę przyznanych państwom, które przystąpiły do UE w 2004 r. W nowej perspektywie finansowej 2007–2013 Polska z kwotą 67,3 mld EUR staje się największym beneficjentem funduszy unijnych spośród wszystkich państw członkowskich, otrzymując do dyspozycji blisko 1/5 dostępnych środków. Dla porównania, Hiszpania na lata 2007–2013 otrzymała 35,2 mld EUR, Włochy 28,8 mld EUR, Czechy 26,7 mld EUR, Niemcy – 26,3 mld EUR, Cypr 640 mln EUR, Dania 613 mln EUR, Luksemburg 65 mln EUR.

¹ W ramach Funduszu Spójności kontynuowane są również projekty finansowane z instrumentu przedakcesyjnego ISPA, w związku z tym łączna alokacja środków na realizację Strategii wykorzystania Funduszu Spójności wynosi 5,6 mld EUR.

W Polsce środki na lata 2004–2006 oraz 2007–2013 zaprogramowane zostały w obszarach, mających kluczowe znaczenie dla konkurencyjności naszego kraju, począwszy od rozwoju infrastruktury transportowej, w której mamy największe zapóźnienia w stosunku do pozostałych państw członkowskich, środowiskowej, kulturowej, zdrowotnej, poprzez rozwój przedsiębiorstw i wzmocnienie innowacyjności polskiej gospodarki, a skończywszy na działaniach nakierowanych na poprawę sytuacji na rynku pracy. Z ogólnej puli dostępnych dla Polski funduszy w okresie programowania 2004–2006 ponad połowa, a w okresie 2007–2013 ponad 64 proc. finansuje wydatki związane bezpośrednio z realizacją Strategii Lizbońskiej (Polska jako jedyny kraj spośród nowych państw członkowskich zaprogramowała na lata 2007–2013 ponad 60 proc. alokacji na realizację Strategii Lizbońskiej, mimo iż formalnie nie miała takiego obowiązku).

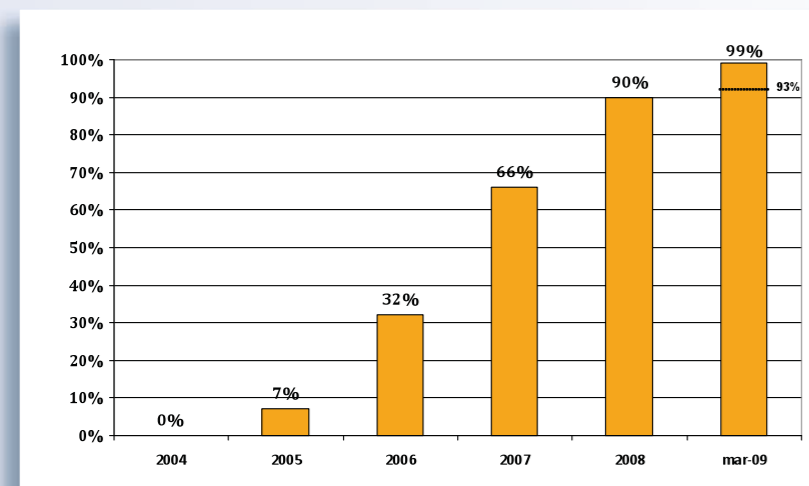
Tak szeroki zakres interwencji wymagał dużej elastyczności tworzonego systemu wdrażania funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności, jak również dostosowania polskiego prawa w wielu obszarach do wymogów wspólnotowych. Od tego zależy otrzymanie środków z UE.

100% w zasięgu ręki

Na koniec marca 2009 r. wartość środków wypłaconych beneficjentom programów operacyjnych współfinansowanych z funduszy na lata 2004–2006

wyniosła ok. 30,9 mld zł, co według szacunków i prognoz z połowy 2008 r. powinno odpowiadać 99,3 proc. całej alokacji. Jednak postępująca od połowy ubiegłego roku deprecjacja polskiej waluty, mająca wpływ na wartość funduszy wyrażoną w PLN, a tym samym na poziom procentowego jej wykorzystania, sprawia, że kwota poniesionych płatności odpowiada obecnie ok. 93 proc. alokacji na lata 2004–2006. W wyniku zmian kursu wartość alokacji wyrażonej w PLN wzrosła w tym okresie o blisko 2,2 mld zł. Dzięki temu zrealizujemy większą ilość projektów.

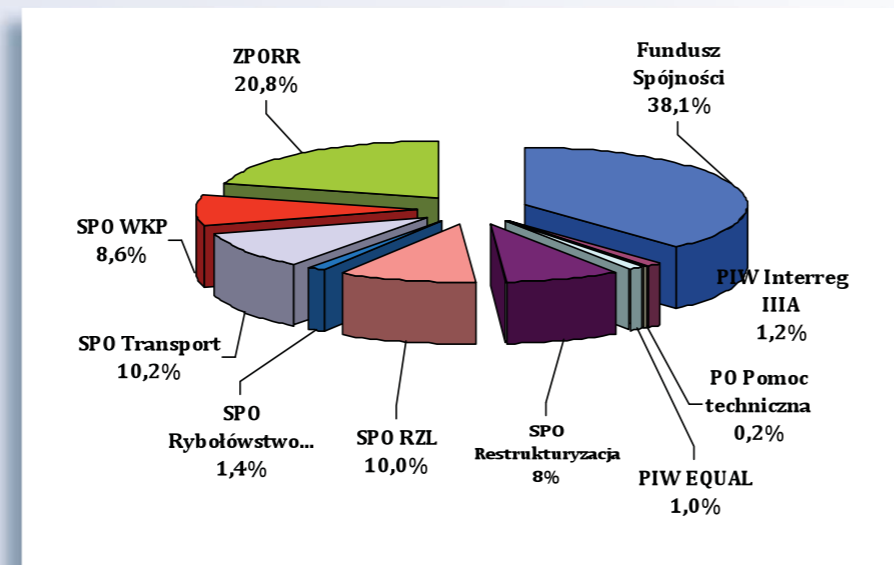
Wartość płatności dokonanych z kont programowych w okresie 2004-marzec 2009 r. jako % wykorzystania alokacji na koniec danego roku oraz koniec marca 2009 r.

Na realizację działań wdrażanych w ramach Narodowego Planu Rozwoju 2004–2006 (NPR 2004–2006) Polsce została przyznana łączna kwota ponad 12,8 mld EUR, w tym 8,6 mld EUR w ramach funduszy strukturalnych oraz 4,2 mld EUR w ramach Funduszu Spójności. W ramach Funduszu Spójności kontynuowane są również projekty finansowane z instrumentu przedakcesyjnego ISPA, w związku z tym łączna alokacja środków na realizację Strategii wykorzystania Funduszu Spójności wynosi 5,6 mld EUR.

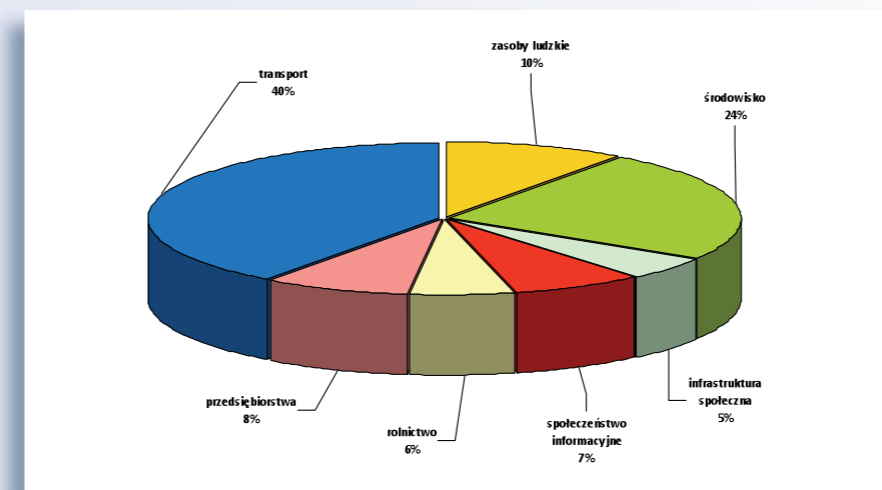
W ramach Narodowego Planu Rozwoju dofinansowanie otrzymało 89,3 tys. projektów o wartości wkładu UE 55,9 mld zł. Liczbę i wartość projektów (dofinansowanie UE) w podziale na programy operacyjne, Inicjatywy Wspólnotowe i Fundusz Spójności przedstawia poniższy wykres.

Wartość projektów (dofinansowanie UE) realizowanych na terenie całego kraju w podziale na Programy Operacyjne, Inicjatywy Wspólnotowe i Fundusz Spójności (wartość projektów realizowanych w danym programie została przedstawiona w ujęciu procentowym w stosunku do wartości projektów realizowanych w ramach wszystkich programów)

Projekty o największej wartości dofinansowania UE (40 proc. dostępnych funduszy) realizowane są w obszarze infrastruktury transportowej oraz ochrony środowiska. Podział zakontraktowanych środków pomiędzy poszczególne obszary wsparcia przedstawia się następująco.

Wartość projektów (dofinansowanie UE) realizowanych na terenie całego kraju w podziale na obszary wsparcia w ujęciu %

Zgodnie z obowiązującym systemem wdrażania projekty Funduszu Spójności realizowane są do roku 2010 włącznie. Oznacza to, że ostateczną datą kwalifikowalności wydatków ponoszonych w projektach jest 31 grudnia 2010 r., a zatem na wykorzystanie środków Funduszu Spójności pozostaje Polsce jeszcze 21 miesięcy.

Łącznie, od początku uruchomienia Strategii wykorzystania Funduszu Spójności, wartość wniosków przekazanych do KE wyniosła ok. 3,4 mld EUR, co stanowi 60,32 proc. dostępnej alokacji z Funduszu Spójności na lata 2004–2006. Świadczy to o wysokim zaawansowaniu projektów korzystających ze wsparcia funduszu i satysfakcjonującym poziomie absorpcji.

Stan realizacji Funduszu Spójności wg danych na 31 marca 2009 r.*

Stan realizacji	% wykonania w stosunku do wartości alokacji FS/kosztów kwalifikowanych
Kontraktowanie (przez beneficjentów)	118,13%
Wnioskowanie (o środki do KE)	60,32%

* dane dotyczące wnioskowania prezentują stan na dzień 31.03.2009 r., natomiast dane dotyczące kontraktowania zostały zaktualizowane w oparciu o zestawienia wygenerowane 06.04.2009 r. z SIMIK 04-06. Z uwagi na przekroczenia szacowanych wartości kontraktów % zakontraktowania odniesiony do pierwotnej wartości kosztów kwalifikowanych przekracza 100%

Nasze osiągnięcia

Na koniec 2008 r. w ramach 7 programów operacyjnych i 2 Inicjatyw Wspólnotowych umowami o dofinansowanie realizacji projektów środkami pochodzącymi z funduszy strukturalnych UE objęto ponad 89,3 tys. projektów. Realizacja ponad 95,4 proc. spośród nich (85,2 tys. projektów) została zakończona. Liczba i wysoka wartość realizowanych przez beneficjentów projektów przełożyła się na konkretne efekty w zakresie wzrostu gospodarczego kraju i poprawy jakości życia w Polsce, widoczne we wszystkich regionach.

To nie tylko nowocześniejsza i bardziej drożna sieć komunikacyjna (prawie 5 tys. km dróg i 600 km torów kolejowych), ale także nowocześniejsza infrastruktura ochrony zdrowia (540 wspartych zakładów opieki zdrowotnej i ponad 9 tys. sztuk sprzętu medycznego), oraz innowacyjne i coraz bardziej konkurencyjne na europejskim rynku polskie przedsiębiorstwa – ponad 18 tys. skorzystało z unijnego wsparcia. Dzięki funduszom europejskim wykorzystaliśmy szansę na skuteczniejszą ochronę środowiska naturalnego (niemal 160 oczyszczalni ścieków), na wsparcie polskiej myśli naukowej i technicznej (środki unijne trafiły do ponad 300 laboratoriów badawczych, parków przemysłowych i inkubatorów przedsiębiorczości), a także poprawę warunków szkolnictwa (ponad 200 tys. stanowisk komputerowych w szkołach) i dostępu do nowoczesnych technologii teleinformatycznych (ponad 600 węzłów dostępowych do sieci szerokopasmowej).

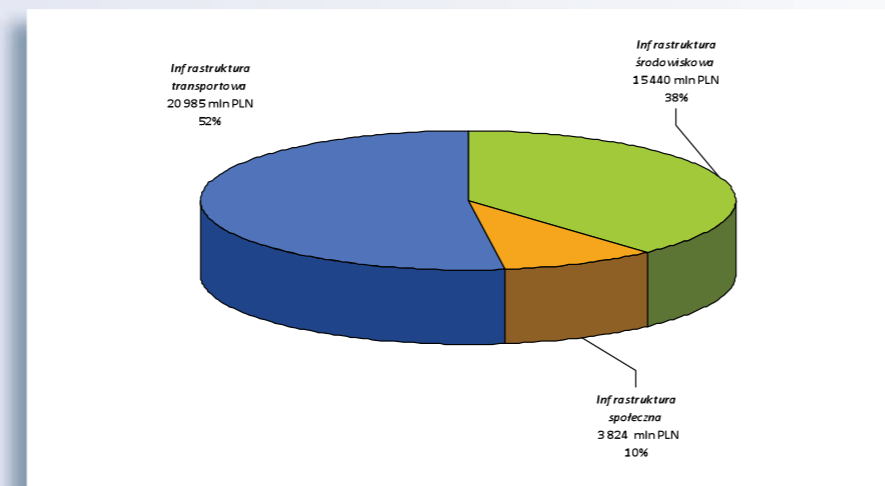
Fundusze unijne to szeroko rozumiana inwestycja w człowieka. Zyskaliśmy możliwość bardziej efektywnego przeciwdziałania bezrobociu i wykluczeniu społecznemu, wszechstronnie wspierając 2,6 mln osób. W ten sposób co szósta osoba aktywna zawodowo miała szansę skorzystać z różnorodnych form wsparcia dzięki unijnym środkom. Pomocna dłoń Europy dotarła również do ponad 600 tys. uczniów, którzy otrzymali unijne stypendia.

Dzięki funduszom unijnym, do końca 2008 roku zbudowano i wyremontowano:
- 4968 km dróg
- 636 km torów kolejowych
- 10237 km sieci kanalizacyjnej
- 4664 km sieci wodociągowej
- 158 oczyszczalni ścieków
- 162 stacje uzdatniania wody
Fundusze unijne trafiają także do przedsiębiorstw. Przykładowo wsparte zostały:
- inwestycje ponad 13 tys. mikroprzedsiębiorstw
- 74 instytucje otoczenia biznesu oraz 7 sieci instytucji otoczenia biznesu,
- 172 fundusze mikropożyczkowe i poręczeniowe,
- 126 parków przemysłowych, naukowo-technologicznych i inkubatorów przedsiębiorczości, z czego ponad połowa została utworzona od zera
- zmodernizowano lub wybudowano 134 laboratoria badawcze i specjalistyczne.
Fundusze unijne to także:
- 200 tys. stanowisk komputerowych w szkołach
- 610 tys. uczniów, którzy skorzystali z unijnych stypendiów
- 540 wspartych zakładów opieki zdrowotnej
- 9 tys. sztuk zakupionego sprzętu medycznego dla zakładów opieki zdrowotnej
- 220 wspartych obiektów dydaktycznych i badawczych
- 571 nowych obiektów sportowych
- ponad tysiąc Publicznych Punktów Dostępu do Internetu (PIAP)
- 96 odrestaurowanych obiektów historycznych i zabytkowych
- 290 nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury kulturalnej i rekreacyjnej
- 661 węzłów dostępowych umożliwiających dostęp do sieci szerokopasmowej
- 775 jednostek publicznych podłączonych do szerokopasmowego Internetu

Inwestujemy w infrastrukturę

Budujemy Polskę. Jest to widoczne we wszystkich regionach, powiatach i gminach. Zdecydowanie największa kwota środków wspiera inwestycje w zakresie transportu.

Projekty infrastrukturalne wg wartości przyznanego dofinansowania

W ramach projektów transportowych wybudowano i zmodernizowano łącznie blisko **5000** km autostrad, dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych, ponad **600** km torów kolejowych oraz zakupiono lub zmodernizowano ponad **200** pojazdów szynowych.

W sektorze środowiska większość inwestycji dotyczy gospodarki wodno-ściekowej, a także gospodarki odpadami i ochrony powietrza. Dotychczasowe przedsięwzięcia wsparty m.in. budowę ok. **10 tys.** km sieci kanalizacyjnej, **4,2 tys.** sieci wodociągowej, ponad **150** oczyszczalni ścieków i **160** stacji uzdatniania wody, a także ponad **60** projektów z zakresu gospodarowania odpadami. Inwestycje te pozwalają na realizację przez Polskę zobowiązań akcesyjnych w zakresie ochrony środowiska, ale przede wszystkim zdecydowanie podnoszą standard życia mieszkańców.

Inwestujemy w firmy

Konkurencyjne przedsiębiorstwa oraz innowacyjność gospodarki są koniecznym warunkiem rozwoju. Stąd też ważne miejsce wśród projektów finansowanych ze środków unijnych zajmują przedsięwzięcia z zakresu przedsiębiorczości. Tego typu inwestycje – z uwagi na swój horyzontalny wymiar – realizowane były niemal we wszystkich programach.

Liczba projektów realizowanych przez przedsiębiorców to ok. **18 tys.**, w tym ok. 16 tys. to inwestycje średnich, małych i mikro-przedsiębiorstw. Z usług doradczych skorzystało 2,2 tys. przedsiębiorstw sektora MSP, w tym 398 wdrożyło nowe technologie. Dofinansowano blisko 7,2 tys. projektów dotyczących udziału przedsiębiorstw w targach i wystawach oraz ponad 1,2 tys. związanych z udziałem misjach gospodarczych.

Istotnym elementem jest także wsparcie otoczenia biznesu – m.in. dokapitalizowanych zostało 98 funduszy mikropożyczkowych, poręczeniowych oraz typu seed capital, utworzone zostały 63 parki przemysłowe, naukowo-technologiczne i inkubatory przedsiębiorczości. W zakresie wzmocnienia współpracy sektora B+R z gospodarką zrealizowano 80 projektów celowych, zmodernizowano lub wybudowano 134 laboratoria badawcze i specjalistyczne oraz opublikowano 36 raportów w zakresie prognozowania rozwoju technologii.

Inwestujemy w informatyzację

Projekty z zakresu informatyzacji, w tym usług online i dostępu do Internetu, są kolejną kluczową dziedziną dofinansowaną ze środków unijnych.

Projekty te dotyczyły zarówno budowy Publicznych Punktów Dostępu do Internetu (PIAP), których powstało dotychczas ponad tysiąc, podłączenia blisko 800 instytucji publicznych do bezpiecznego Internetu, jak i informatyzacji szkół, zwłaszcza na obszarach wiejskich, poprzez wyposażenie w sprzęt

komputerowy (20 tys. szkół) oraz tworzenia internetowych centrów informacji multimedialnej w 16 tys. bibliotek szkolnych i publicznych.

W odniesieniu do usług publicznych online udostępniono 89 nowych usług, w tym dotyczących składania przez Internet deklaracji podatkowych, udziału drogą elektroniczną w postępowaniach prowadzonych przez Urząd Patentowy, dostępu online do stanu spraw prowadzonych w Głównym Urzędzie Nadzoru Budowlanego.

Inwestujemy w Polaków

Przedsięwzięcia finansowane przez Europejski Fundusz Społeczny pozwoliły na objęcie wsparciem 2 615 tys. osób. Osoby te korzystały przede wszystkim z pomocy w poszukiwaniu pracy i poradnictwa zawodowego, szkoleń podnoszących kwalifikacje lub pozwalających nabyć zupełnie nowe umiejętności, zarówno osobom bezrobotnym, jak i pracownikom przedsiębiorstw. Około 1/5 osób objętych wsparciem to uczniowie i studenci, którzy otrzymali pomoc w ramach realizowanych projektów stypendialnych.

Beneficjenci bardzo wysoko oceniali otrzymane wsparcie. Według raportu, przedstawiającego dane dotyczące osób pracujących, 87 proc. osób objętych wsparciem oceniło uzyskaną pomoc pod względem merytorycznym jako „raczej” lub „bardzo” dobrą. 74 proc. respondentów wskazało, że wsparcie „raczej” lub „zdecydowanie” pomogło im zdobyć wiedzę lub umiejętności przydatne w pracy, a jedynie 2 proc. oceniło wsparcie jako „raczej złe”, natomiast nikt nie ocenił jako „bardzo złe”. Spośród osób uczestniczących w projektach 66 proc. ocenia, że jest obecnie lepiej przygotowanych do poszukiwania pracy, 75 proc. deklaruje, iż podwyższyło swoje kwalifikacje zawodowe, a 80 proc. wyraziło opinię, że uczestnictwo w programie podniosło ich umiejętności interpersonalne.

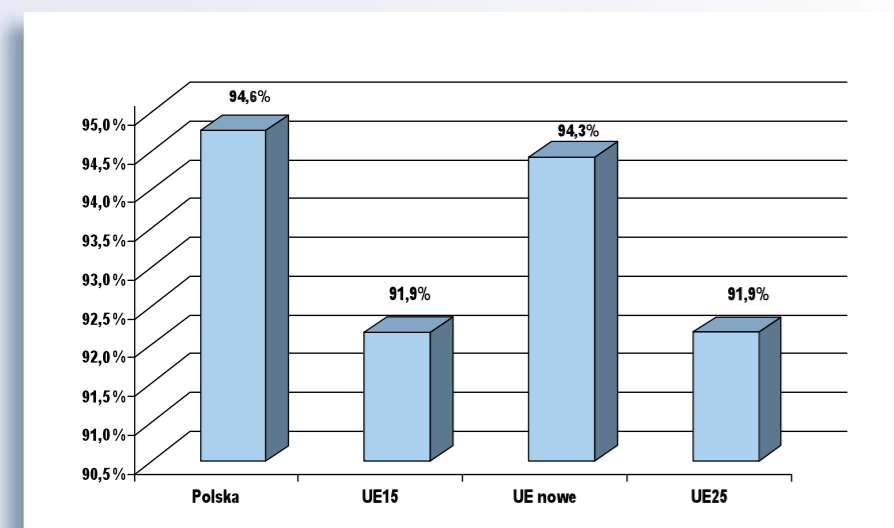
Należy także zauważyć, że projekty finansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego w najwyższym stopniu – obok projektów kierowanych do przedsiębiorców – przyczyniły się do utworzenia nowych miejsc pracy w gospo-

darce. W przypadku projektów Europejskiego Funduszu Społecznego ponad 40 proc. bezrobotnych znalazło po udziale w projekcie pracę a ok. 20 proc. założyło własną działalność gospodarczą. **Oznacza to, że m.in. dzięki wsparciu z UE ponad 400 tys. osób powróciło na rynek pracy.**

Zdaliśmy europejski egzamin

Z danych Komisji Europejskiej wynika jednoznacznie, że Polska należy do liderów wśród państw członkowskich w wykorzystaniu pieniędzy w ramach perspektywy finansowej 2004–2006. Zgodnie z zasadami zamknięcia pomocy, do momentu jej końcowego rozliczenia przez KE, co nastąpi najwcześniej pod koniec 2010 r., Komisja może przekazać państwu środki (w formie zaliczek oraz płatności pośrednich) do wysokości maksymalnie 95 proc. przyznanej alokacji. Według stanu na 16 kwietnia 2009 r. KE przekazała Polsce w ramach funduszy strukturalnych już ponad 7,8 mld EUR, tj. 94,6 proc. alokacji, co plasuje nas w ścisłej czołówce państw członkowskich.

Wartość środków przekazanych przez KE w ramach funduszy strukturalnych jako % alokacji przyznanej dla Polski, „starych” państw członkowskich, „nowych” państw członkowskich oraz całej UE-25 (wg stanu na 16 kwietnia 2009 r.)

W przypadku dwóch funduszy: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej **Polska osiągnęła już maksymalny dopuszczalny pułap 95 proc.**, natomiast w przypadku Europejskiego Funduszu Społecznego wartość ta wynosi 94,7 proc. Na tle innych państw, szczególnie nowych krajów członkowskich, jest to bardzo duże osiągnięcie.

W 2008 r. odnotowano zdecydowane przyspieszenie – wobec wcześniejszej sytuacji – w wykorzystaniu Finansowego Instrumentu Wspierania Rybołówstwa, w ramach którego otrzymaliśmy dotychczas z KE 82,9 proc. środków (w formie zaliczki oraz refundacji wydatków), podczas gdy na koniec 2007 r. była to kwota odpowiadająca 45,4 proc. alokacji. Wartość tego funduszu przeznaczona dla Polski w stosunku do wartości wszystkich czterech funduszy, z których korzysta nasz kraj stanowi zaledwie 2,4 proc., a aktualny poziom wykorzystania wynika ze strukturalnych problemów we wdrażaniu tego programu w początkowym okresie.

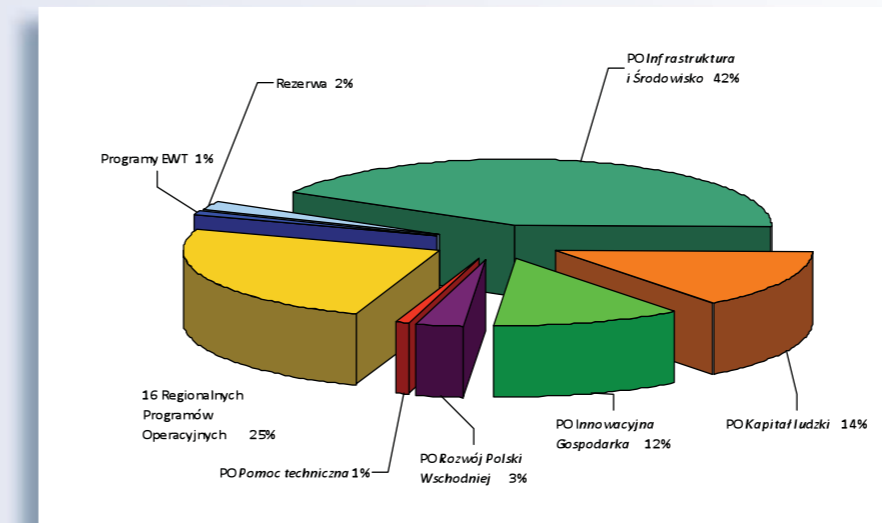
II. JESZCZE WIĘCEJ PIENIĘDZY 2007–2013

Na realizację inwestycji i przedsięwzięć zapisanych w Narodowej Strategii Spójności 2007–2013 mamy ponad **67,3 mld EUR** – blisko 1/5 z ogólnej sumy środków przeznaczonych na politykę spójności Unii Europejskiej w tych latach. Na ich współfinansowanie przeznaczymy około **11,9 mld EUR** ze środków publicznych. **6,4 mld EUR** pochodzą będzie ze środków prywatnych.

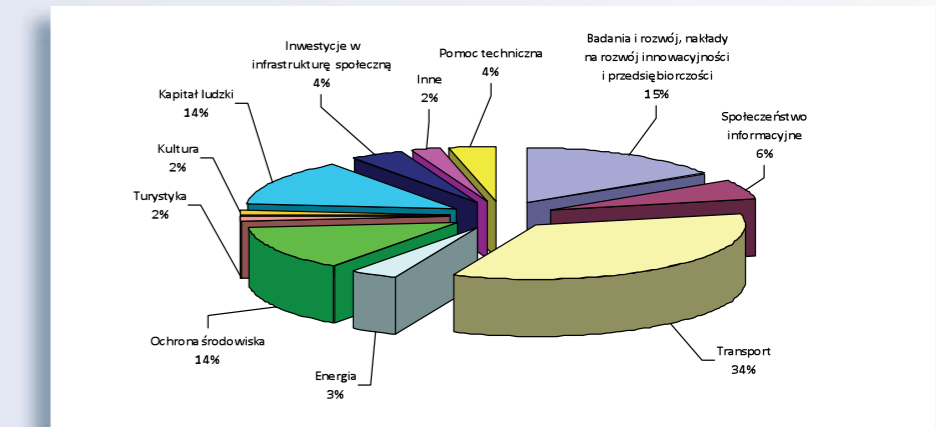
Z funduszy strukturalnych współfinansowanych jest 5 programów operacyjnych o krajowym bądź ponadregionalnym zasięgu działania, finansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności oraz Europejskiego Funduszu Społecznego, 16 regionalnych programów operacyjnych, finansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, a także programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej (współfinansowane ze środków EFRR).

Naszym priorytetem są inwestycje w infrastrukturę i środowisko, na co przeznaczamy 42 proc. wszystkich pieniędzy. Wspieramy także regiony, które mają w dyspozycji 25 proc. środków. Inwestujemy w Polaków – 14 proc. oraz w innowacyjność naszej gospodarki – 12 proc. dostępnych funduszy.

Podział środków przeznaczonych dla Polski w ramach Polityki Spójności w latach 2007–2013 według Programów Operacyjnych

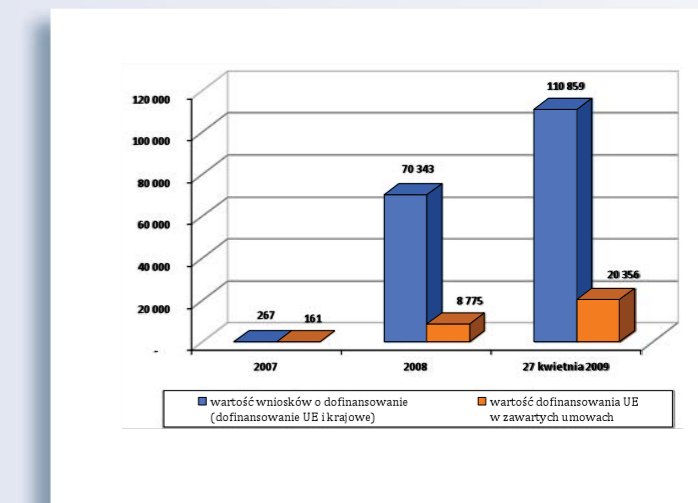

Podział środków przeznaczonych dla Polski na lata 2007–2013 według obszarów wsparcia

Jesteśmy skuteczni

W 2008 roku wdrażanie programów operacyjnych na lata 2007–2013 nabrało tempa. Mamy niepowtarzalną szansę w pełni wykorzystać dostępne dla Polski pieniądze.

Postęp we wdrażaniu środków w ramach NSRO 2007-2013 (dane w mln PLN)

III. ŁATWIEJSZE FUNDUSZE NA TRUDNIEJSZE CZASY

Fundusze europejskie to nie tylko wspieranie niezwykle istotnych z punktu widzenia długofalowego rozwoju kraju inwestycji w infrastrukturę, gospodarkę opartą na wiedzy, czy szeroko rozumianą edukację. Dzięki środkom unijnym możemy łatwiej radzić sobie z konsekwencjami zawirowań w niespokojnej światowej gospodarce.

Szybkie fundusze

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, wykorzystując fundusze europejskie, pomaga złagodzić negatywne skutki kryzysu gospodarczego. W sytuacji osłabienia koniunktury na rynku pracy, działania MRR pozwolą zasilić gospodarkę kwotą niemal 700 mln zł w ramach Programu Kapitał Ludzki. Opracowywany pakiet rozwiązań umożliwi szybsze i skuteczniejsze reagowanie na zmiany sytuacji społeczno-ekonomicznej.

Najważniejsze mechanizmy antykryzysowe planowane w Programie Kapitał Ludzki:

- **Specjalne, jednorazowe dodatki** dla osób, które znalazły pracę w odległości powyżej 50 km od dotychczasowego miejsca zamieszkania – na pokrycie kosztów dojazdu lub osiedlenia się w nowym miejscu (dostępne dla osób uczestniczących w realizacji projektów w poddziałaniu 6.1.1 oraz 8.1.2).

Wysokość dofinansowania to:

- równowartość sześciokrotności pełnego zasiłku dla bezrobotnych, co będzie alternatywą dla świadczenia finansowanego z Funduszu Pracy, przysługującego osobie bezrobotnej, która utraciła pracę;

- **Pokrycie połowy różnicy pomiędzy poprzednią (wyższą) a obecną (niższą) płacą brutto** pracownika (maksymalnie za okres 6 miesięcy).
- **Sfinansowanie specjalistycznych szkoleń** lub studiów podyplomowych dla wysoko wykwalifikowanych pracowników zwolnionych z przyczyn zakładu pracy (np. pracowników zwolnionych w sektorze usługowym, w tym branży finansowej).

- **Środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej** dla pracowników objętych programem zwolnień monitorowanych.
- **„Szybka ścieżka”** oceny wniosków o dofinansowanie projektu – **czas oceny wniosku zostanie skrócony do 30 dni** (w ramach konkursów ogłaszanych i przeprowadzanych w poddziałaniu 6.1.1, działaniu 6.2 oraz poddziałaniu 8.1.2).

Te dodatkowe ułatwienia pozwolą zwiększyć i lepiej ukierunkować wsparcie na obszary najbardziej narażone na skutki spowolnienia gospodarczego. **Całkowite wsparcie ze strony Ministerstwa Rozwoju Regionalnego na łagodzenie negatywnych procesów zachodzących na rynku pracy w 2009 roku wyniesie blisko 700 mln zł.**

Łatwe fundusze

W odpowiedzi na zagrożenie spowolnieniem gospodarczym, 30 listopada 2008 r. rząd przedstawił krajowy Plan Stabilności i Rozwoju, którego celem jest wzmocnienie polskiej gospodarki wobec światowego kryzysu. W dokumencie szczegółowo przedstawiono dotychczasowe działania rządu oraz planowane działania w celu złagodzenia negatywnych skutków spowolnienia gospodarczego.

Jednym z istotnych elementów polityki rządu jest przyspieszenie wydatkowania środków UE w 2009 r. W związku z tym 16 grudnia 2008 r. Rada Ministrów zaakceptowała, przedstawiony przez ministra rozwoju regionalnego, Plan wydatkowania środków na koniec 2009 roku w programach współfinansowanych z funduszy europejskich w ramach NSRO 2007–2013. Zakłada on poświadczenie do zwrotu przez Komisję Europejską (certyfikację) co najmniej 16,8 mld zł w ramach wydatków poniesionych przez budżet państwa na rzecz beneficjentów.

Wydatkowanie środków tej wielkości będzie impulsem do utrzymania szybkiego tempa rozwoju kraju, zapewni właściwy poziom dochodów budżetu państwa z tytułu transferów z budżetu UE w okresie spowolnienia oraz zapewni

właściwe tempo absorpcji przez Polskę środków w perspektywie 2007–2013. Szczegółowy zestaw działań w powyższych obszarach, których podjęcie umożliwi realizację Planu został przedstawiony Radzie Ministrów przez ministra rozwoju regionalnego 3 lutego 2009 r. w ramach Informacji o działaniach Ministerstwa Rozwoju Regionalnego podejmowanych w związku ze spowolnieniem gospodarczym. Konieczność przyspieszenia rozliczania projektów.

Działania w zakresie przyspieszenia realizacji wydatków.

W dokumencie tym sformułowano kompleksowy program przyspieszający realizację programów współfinansowanych ze środków UE. Zawiera on 9 punktów pozwalających na realizację zakładanych celów w ramach poniżej przedstawianych działań.

Zaliczki dla przedsiębiorców

12 lutego 2009 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego, które umożliwia wypłacanie zaliczek wszystkim beneficjentom, **także przedsiębiorcom**. Do tej pory nie było to możliwe. Teraz dostają oni do ręki gotowe rozwiązanie, które pozwala na przeprowadzanie inwestycji bez konieczności ubiegania się o kredyty bankowe na sfinansowanie wkładu własnego. Dzięki temu przedsiębiorcy poniosą mniejsze koszty i jednocześnie będą mogli szybciej realizować swoje projekty.

Przeptywy kontrolowane

Zmieniamy sposób przekazywania samorządom dotacji rozwojowej na regionalne programy operacyjne. Kolejne transze środków budżetowych udzielane będą dopiero wtedy, kiedy samorzady zwrócą się do KE z prośbą o poświadczenie już poniesionych wydatków z poprzednich transz (tzw. certyfikacja).

Dzięki temu z budżetu będą wypływać środki w wysokości, jakiej samorzady rzeczywiście potrzebują. Przekazane pieniądze będą zasilać gospodarkę, a nie „leżeć” na kontach samorządów. MRR będzie mogło sprawdzić zasadność przekazywanych kwot na podstawie ilości zawartych umów i złożonych wniosków o płatność.

Rozliczysz – wnioskuje

Zmieniamy procedurę przekazywania środków na finansowanie programów unijnych z rezerwy celowej (integracyjnej) budżetu państwa. Przekazanie kolejnej transzy środków będzie szybsze, ale zależeć będzie od rozliczenia środków uzyskanych wcześniej, tak aby można było przedstawić wydane kwoty do odzyskania z KE. Zalety tego rozwiązania:

- Prostsza procedura: rozliczyłeś jedną transzę – automatycznie dostajesz następne środki.
- Ulga dla budżetu: uruchamiając krajowe środki budżetowe, wiemy, że zostaną wkrótce rozliczone, a my będziemy mogli w szybkim tempie rozliczyć do KE i uzyskać zwrot do budżetu państwa.
- Szybsze rozliczanie transz to więcej środków odzyskanych z KE.

Dodatkowe fundusze dla najlepszych

Wprowadzamy konkurencję pomiędzy programami – najszybciej i najefektywniej realizowane mogą liczyć w 2011 r. na dodatkowe, rezerwowe środki liczące ponad 1,3 mld euro. Te środki przeznaczymy przede wszystkim na działania silnie prorozwojowe, zwiększające potencjał gospodarczy kraju.

Skrócenie procedur

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego przygotowuje wytyczne, zarządzenia i zalecenia mające na celu standaryzację procedur pozyskiwania pieniędzy z UE.

Wprowadzona zostanie standaryzacja sposobu i szybkości realizacji poszczególnych działań związanych z wdrażaniem funduszy. Skrócony i ujednolicony zostanie termin rozpatrywania wniosków beneficjentów i rozliczania projektów. Dzięki temu zmniejszy się czas pomiędzy wypłatą środków z budżetu na rzecz projektodawcy, a ich zwrotem z Komisji Europejskiej. Korzyści osiągnie i beneficjent i budżet państwa.

Nagrody za efektywność

Będziemy na bieżąco sprawdzać i oceniać efektywność działania instytucji zaangażowanych we wdrażanie unijnej pomocy. Wprowadzamy system mobilizowania i motywowania m.in. poprzez uzależnienie wysokości wynagrodzeń urzędników, od stopnia skuteczności wdrażania funduszy i realizacji nałożonych planów.

Pieniądze z Unii muszą pracować

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego zaproponowało zmiany dające możliwość minimalizowania potrzeby wykorzystywania własnych środków finansowych (kraju, samorządów, beneficjentów) w początkowym etapie procesu inwestycyjnego. Dzięki temu, można przesunąć w czasie konieczność przekazywania środków krajowych na realizowane projekty, udzielając dotacji składających się w całości ze środków unijnych. Oznacza to m.in. odciążenie dla budżetu państwa, który nie będzie musiał pożyczać lub wykorzystywać środków własnych już w pierwszej fazie wielu inwestycji.

Duże projekty – szybszy zwrot wydatków

Tzw. „projekty duże” muszą być zatwierdzone przez Komisję Europejską. Czekanie na decyzję przez wiele miesięcy blokuje unijne współfinansowanie, a w tym czasie wydatki na te inwestycje idą z budżetu państwa.

W ślad za ostatnimi zmianami w prawie unijnym wprowadziliśmy możliwość podpisania umowy z beneficjentem oraz zwrotu poniesionych wydatków jeszcze przed wydaniem decyzji przez KE. Do zawarcia umowy wystarczy dobrze przygotowany wniosek o dofinansowanie. W przypadku dużych projektów realizowanych przez instytucje rządowe (np. budowa dróg i autostrad), dzięki temu rozwiązaniu budżet państwa uzyska zwrot dotychczas poniesionych wydatków.

Działania w zakresie uproszczenia zasad wykorzystania funduszy

W ostatnich miesiącach, w związku z światowym spowolnieniem gospodarczym, bardzo wiele mówi się o konieczności uproszczenia procedur ubiegania się o środki funduszy strukturalnych. Dużo w tej dziedzinie zostało już zrobione, część nowych rozwiązań zostanie wprowadzonych w najbliższym czasie. Jednak w dalszym ciągu instytucje odpowiedzialne za realizację programów dokonują stałego, bieżącego przeglądu systemu wdrażania środków wspólnotowych pod kątem jego poprawy. Znaczącą rolę w tym procesie odgrywają sami beneficjenci, których uwagi kierowane do Ministerstwa Rozwoju Regionalnego m.in. w ramach akcji Proste Fundusze są przedmiotem analiz Zespołu ds. uproszczeń systemu wdrażania funduszy Unii Europejskiej.

Należy jednak pamiętać, że ze względu na konieczność sprostania wymogom Unii Europejskiej udzielanie wsparcia z funduszy strukturalnych nigdy nie będzie zupełnie pozbawione formalności i działań kontrolnych. Natomiast przedsięwzięcia finansowane z ich udziałem są bez wątpienia inwestycjami bezpiecznymi, co w obecnej sytuacji ekonomicznej ma szczególne znaczenie dla instytucji kredytujących ich realizację.

Pole do wprowadzanych uproszczeń i przystępności zasad udzielania wsparcia ze środków Funduszy Europejskich jest ograniczone unijnym prawodawstwem, a także przepisami prawa krajowego. Komisja Europejska, rozumiejąc szczególne znaczenie środków strukturalnych w okresie kryzysu gospodarczego zapoczątkowała dyskusję o możliwych zmianach, dzięki którym środki te stałyby się bardziej dostępne dla beneficjentów. Polska, jako państwo członkowskie, wzięła aktywny udział w tej dyskusji, przedstawiając na forum europejskim propozycje uproszczeń i uelastycznienia możliwości wykorzystania środków. Jednocześnie na podstawie wprowadzanych przez KE zmian, MRR i pozostałe instytucje uczestniczące w systemie wdrażania wprowadziły odpowiednie zmiany do zasad krajowych. Jednak możliwości przedstawione przez KE wciąż, w ocenie państw członkowskich, są niewystarczające. Stąd też i w chwili obecnej strona polska aktywnie uczestniczy w dalszych pracach nad możliwościami uelastyczenia systemu wdrażania i zasad określonych na poziomie wspólnotowym.

I. Perspektywa 2004–2006

1. Więcej czasu na realizację projektów – przedłużenie okresu kwalifikowalności wydatków

W grudniu 2008 r. Komisja Europejska zaproponowała państwom członkowskim w ramach pakietu antykryzysowego możliwość wydłużenia ostatecznego okresu kwalifikowalności wydatków w ramach programów na lata 2004–2006, do końca czerwca 2009 r., a przypadku 3 programów Inicjatywy Wspólnotowej Interreg IIIA – do końca 2009 r. W praktyce oznacza to (w zależności od uregulowań przyjętych przez Instytucje Zarządzające

poszczególnymi programami oraz dostępności środków w poszczególnych działaniach) możliwość:

- ogłoszenia nowych naborów wniosków;
- objęcia dofinansowaniem projektów, które do tej pory znajdowały się na listach rezerwowych;
- zwiększenia dofinansowania dla projektów będących w trakcie realizacji.

Ponadto, w wyjątkowych indywidualnych przypadkach, właściwe instytucje mogą podjąć decyzje o przedłużeniu ustalonego w umowie o dofinansowanie terminu realizacji projektu. To ma duże znaczenie dla tych beneficjentów, których projekty ulegały opóźnieniom i które bez przedłużenia okresu kwalifikowalności wydatków musiałyby zostać dokończone ze środków własnych.

2. Większa elastyczność między priorytetami

Istotnym ułatwieniem, mającym pośredni wpływ na beneficjentów, jest rozszerzenie przez Komisję Europejską tzw. zasady elastyczności przy ostatecznym rozliczaniu programu na poziomie poszczególnych priorytetów z 2 proc. do 10 proc. przyznanej na nie alokacji.

Zasada ta oznacza, że Komisja Europejska dokonując obliczenia salda końcowego dopuszcza możliwość wypłaty środków na poziomie poszczególnych priorytetów do 110 proc. przyznanych na nie funduszy, pod warunkiem, że alokacja na poziomie całego programu nie ulegnie zmianie, tzn. nie przekroczy 100 proc. Rozwiązanie to ma praktyczne zastosowanie w tych programach, w których poszczególne priorytety cieszą się zróżnicowanym zainteresowaniem ze strony beneficjentów, jak np. w Sektorowym Programie Operacyjnym „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb”.

II. Perspektywa 2007–2013

1. Zmiany w przepisach środowiskowych

Zakończono proces zmian prawnych w zakresie ochrony środowiska. Uchwalona ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, wprowadza uproszczenia w postępowaniu administracyjnym

skracać o połowę czas trwania procedur środowiskowych w procesie inwestycyjnym. Znowelizowane przepisy pozwalają wreszcie na realizację projektów zgodnie z unijnymi przepisami.

2. Projekty generujące dochód

Do tej pory projekty, które przynosiły dochody w wielu przypadkach nie mogły otrzymać pełnego dofinansowania unijnego. Do wyliczenia kwoty dotacji stosowano tzw. mechanizm luki w finansowaniu, którego zastosowanie powodowało obniżenie poziomu dotacji.

Obecnie mechanizmu tego nie muszą stosować beneficjenci, którzy zamierzają realizować inwestycje o wartości do 1 mln euro. Ponadto, z tego obowiązku zwolniono całkowicie beneficjentów starających się o środki z Europejskiego Funduszu Społecznego. Oznacza to, że otrzymają oni dofinansowanie projektów w pełnym możliwym wymiarze (maksymalnie 85 proc.).

3. Zamówienia publiczne – ułatwienia dla przedsiębiorców

W 2008 r. zmieniono Prawo zamówień publicznych, w celu zapewnienia pełnej zgodności regulacji krajowych z dyrektywami UE, a także dalszego uelastycznienia procedur.

Po pierwsze rozszerzono możliwość poprawiania omyłek przez startującego w przetargu. Do tej pory nawet błąd nie mający znaczenia dla treści oferty wykluczał przedsiębiorcę z przetargu (np. błąd w wycenie kloszy do lamp w jednej z ofert na realizację inwestycji drogowej spowodował konieczność wyboru oferty znacząco droższej). Po drugie, wprowadzono nieograniczoną możliwość zlecenia podwykonawcom wykonania zamówienia. Po trzecie, o zamówienie mogą się ubiegać także przedsiębiorcy, którzy w chwili składania oferty nie dysponują odpowiednim potencjałem technicznym.

Zmiany oznaczają większy dostęp przedsiębiorców do zamówień publicznych, także tych, w które zaangażowane są pieniądze unijne oraz sprawiają, że wzrasta konkurencja w ubieganiu się o zamówienia. Realizacja projektu może zatem przebiegać sprawniej i taniej.

4. Pomoc publiczna – przejrzystej i mniej rygorystycznie

Jedną z najistotniejszych zmian polega na tym, że przedsiębiorca może rozpocząć prace związane z realizacją projektu już po złożeniu do właściwej instytucji wniosku o przyznanie pomocy (do tej pory prace mogły rozpocząć się dopiero po uzyskaniu przez przedsiębiorcę potwierdzenia o uzyskaniu wsparcia).

5. Przyjazne prawo

Wprowadziliśmy zmiany do ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Dotyczą one m.in. procedury odwoławczej i dają potencjalnym beneficjentom możliwość podważania wyników oceny ich wniosków, włącznie z odwołaniami do sądu administracyjnego. Wzmacnia to przejrzystość i obiektywizm procesu wyboru projektów.

Nowe przepisy precyzują też zakaz wprowadzania jakichkolwiek zmian w regułach konkursów w trakcie ich trwania, które szkodziłyby uczestniczącym w nich potencjalnym beneficjentom.

6. Koordynacja i planowanie na rzecz większej efektywności

Począwszy od 2009 r. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego – w porozumieniu z właściwymi instytucjami – wyznacza cele wydatkowania środków funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności na dany rok – w 2009 r. 16,8 mld zł. Koncepcja ta zakłada określanie docelowego poziomu wydatków certyfikowanych do KE który pozwoli uniknąć kumulacji wydatków w 2013 roku, co jest szczególnie ważne w kontekście stabilności budżetu państwa. Kwoty wyznaczone w ten sposób na każdy rok, będą przyjmowane jako cele przez Radę Ministrów, która będzie miała także nadzór nad ich realizacją.

7. Proste Fundusze

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego zainicjowało w 2008 roku akcję „Proste Fundusze”. Celem tego przedsięwzięcia jest wprowadzanie zmian w procedurach dotyczących realizacji projektów służących ich maksymalnemu uproszczeniu oraz uczynienie starań o dofinansowanie procesem przyjaznym dla projektodawców. Wspomniana inicjatywa jest również przejawem otwartości administracji na sygnały płynące od obywateli albowiem większość wprowa-

dzanych zmian jest wynikiem analizy postulatów zgłaszanych bezpośrednio przez osoby zajmujące się praktycznymi aspektami realizacji projektów dofinansowywanych ze środków Unii Europejskiej. Te propozycje są przedmiotem prac działającego pod przewodnictwem ministra rozwoju regionalnego Zespołu ds. uproszczeń systemu wykorzystania środków funduszy Unii Europejskiej.

**NARODOWA
STRATEGIA SPÓJNOŚCI**
dla rozwoju Polski

MINISTERSTWO
ROZWOJU
REGIONALNEGO

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

